

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 11
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2020"

**กระบวนการเรียนรู้ ความท้าทายและการรับมือของนักแปลอิสระ:
พหุกรณีศึกษา นักแปลอิสระไทยที่รับแปลตัวบทเฉพาะทางจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย
Learning Process, Challenges and Responses of Freelance Translators:
Multiple Case Studies of Specialized-Text English-to-Thai Thai Freelance Translators**

บุญยหนู เนจาด ชมแป้น¹

ดร.ฐิติกาญจน์ อัสตารกุล²

t.assatarakul@gmail.com

ดร.ไอยเรศ บุญฤทธิ³

iyared.bo@lsed.tu.ac.th

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิทยาการการเรียนรู้และนวัตกรรมการศึกษา

คณะวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ch.boonyanut@gmail.com

^{2, 3}อาจารย์ประจำคณะวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ ความท้าทายในกระบวนการเรียนรู้และวิธีการรับมือกับความท้าทายของนักแปลอิสระไทย โดยออกแบบเป็นพหุกรณีศึกษา (multi-case study research) ซึ่งประกอบด้วยนักแปลอิสระไทยที่แปลคู่ภาษาจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยจำนวน 6 กรณี เครื่องมือเก็บข้อมูลหลักคือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่ออกแบบจากการทบทวนวรรณกรรม ผลวิจัยพบว่าความต้องการเรียนรู้ของนักแปลอิสระไทยแบ่งเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการการแปล ด้านภาษา ด้านวัฒนธรรม ด้านการค้นคว้าข้อมูล ด้านเทคโนโลยี ด้านความรู้เฉพาะทางและด้านจิตสรีรวิทยา รูปแบบการเรียนรู้มี 6 รูปแบบ ได้แก่ การเรียนรู้จากประสบการณ์ทำงานจริง การรับและปรับปรุงผลงานจากคำวิจารณ์ติชม การทบทวนและประเมินตนเอง การอ่าน การรับสื่ออื่น ๆ และการเรียนรู้แบบเป็นทางการ ความท้าทายในการเรียนรู้ประกอบด้วยการจัดสรรเวลา สุขภาพ อายุ การขาดมาตรฐานวิชาชีพ การขาดการยอมรับในวิชาชีพจากสังคมและการทำงานแทนโดยเทคโนโลยี สุดท้ายคือรูปแบบการจัดการกับความท้าทายซึ่งประกอบด้วยการเรียนรู้และพึ่งพาตนเองเป็นหลัก และการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ให้กับบุคลากรในวิชาชีพ

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 11
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2020"

คำสำคัญ: นักแปลอิสระ, กระบวนการเรียนรู้, การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

Abstract

This research aims at studying the learning process, its challenges and responses among Thai freelance translators. With a multi-case study research design, the research includes 6 cases which are English-to-Thai Thai freelance translators. The results show that there are 7 learning needs namely translation service provision, language, culture, information research, technology, content specialization and psycho-physiological component. There are also 6 learning strategies including learning by doing, receiving and improving from feedback, self-reflection and analysis, reading, media consumption and formal learning. While time management, health, aging, lack of professional standard and technological disruptions are identified as the challenges obstructing their learning, the translators choose to respond by approaching self-learning and self-dependence as well as sharing expertise to other professionals in the field.

Keywords: Freelance translators, Learning process, Self-directed learning

บทนำ

การแปลในปัจจุบันได้กลายมาเป็นอุตสาหกรรมที่ทำหน้าที่สื่อสารและถ่ายทอดความหมายในทุกมิติ ทั้งด้านธุรกิจ เศรษฐกิจ การศึกษา ศาสนา การเมืองและวัฒนธรรม รวมถึงกำลังขยายตัวอย่างต่อเนื่องจากการค้าและการพาณิชย์ที่ต้องการขยายตลาดไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก (Aula.int, 2005) ตลาดบริการภาษาของโลกเติบโตต่อเนื่องในรอบทศวรรษที่ผ่านมาและส่งผลให้อัตราการจ้างงานนักแปลสูงขึ้นตามทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

อุตสาหกรรมการแปลปรับตัวเพื่อรองรับความต้องการดังกล่าวด้วยการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อลดระยะเวลาการผลิต เช่น เครื่องมือคอมพิวเตอร์ช่วยแปล (CAT Tools) หรือการสร้างคลังศัพท์ออนไลน์ การกำเนิดอุตสาหกรรมแขนงใหม่ที่เรียกว่าการแปลเพื่อปลายทางหรือการแปลเพื่อท้องถิ่น (localization) ที่เน้นการแปลทั้งภาษาและวัฒนธรรมเพื่อตอบโจทย์ผู้ใช้สินค้าและบริการในท้องถิ่นต่าง ๆ (Aula.int, 2005) รวมถึงการปรับรูปแบบการจ้างงานจากนักแปลประจำองค์กร (in-house translator) มาเป็นการจ้างพนักงานภายนอกชั่วคราว (outsourcing) มากขึ้นเพื่อประหยัดงบประมาณ นักแปลในปัจจุบันผันตัวเป็นนักแปลอิสระ

หรือนักแปลฟรีแลนซ์ (freelance translator) ที่ไม่มีสังกัดและสามารถทำงาน “เมื่อไหร่ก็ได้และที่ใดก็ได้” แม้จะต้องเผชิญกับ “สภาพความเป็นจริงที่ไม่แน่นอน” ตลอดเวลา (Marczak, 2018)

ด้วยเหตุนี้ นักแปลอิสระจำเป็นต้องศึกษาเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับใช้กับการทำงาน ตลอดเวลา ในขณะที่ต้องเผชิญกับความท้าทายต่าง ๆ ไปพร้อมกัน ทั้งการขาดองค์ความรู้และการสนับสนุน ด้านการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพจากองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การเร่งพัฒนาหลักสูตรการแปลให้ทันกับ ตามความต้องการของตลาดของภาคการศึกษา (Bell, 1991; Lee-Jahnke, 2005 as cited in Zhong, 200) และการที่นักแปลยังเป็นอาชีพที่ผู้ว่าจ้างยังไม่ให้ความสำคัญกับคุณวุฒิวิชาชีพมากนัก (Poonlarp & Leenakitti, 2016; พิมพ์พันธุ์ เวสสะโกศล, 2546)

งานวิจัยด้านการแปลประยุกต์ในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาวิชาชีพนักแปลยังมี น้อย และถึงแม้งานวิจัยในต่างประเทศจะมีจำนวนมากว่า แต่ยังมีมุ่งศึกษาการเรียนการสอนวิชาแปลในระบบ (formal education) เป็นส่วนใหญ่ ผู้วิจัยจึงตั้งใจศึกษากระบวนการเรียนรู้ของนักแปลอิสระไทย โดยเน้น บริบทการเรียนรู้ตามอัธยาศัย (informal learning) เพราะเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับการส่งเสริมและพัฒนา อาชีพของผู้ใหญ่ซึ่งเรียนรู้ระหว่างทำงานและการใช้ชีวิตทั่วไปมากกว่าการศึกษาในระบบ อีกทั้งยังมุ่งศึกษา ความท้าทายที่นักแปลอิสระเผชิญในกระบวนการเรียนรู้ รวมถึงวิธีการรับมือและจัดการกับความท้าทาย ดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อผลิตสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลากรในวิชาชีพนักแปล ทั้งใน ระดับปัจเจกบุคคลและระดับหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษาและเครือข่าย วิชาชีพเพื่อการประยุกต์ใช้อื่นเป็นประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ของนักแปลอิสระไทยในยุคปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาความท้าทายในกระบวนการเรียนรู้ของนักแปลอิสระไทยในยุคปัจจุบัน
3. เพื่อศึกษาวิธีการรับมือกับความท้าทายที่นักแปลอิสระไทยเผชิญในกระบวนการเรียนรู้

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับอาชีพนักแปลอิสระ

นักแปลอิสระหมายถึงนักแปลที่ไม่มีพันธะสัญญาผูกพันกับองค์กรใดองค์กรหนึ่ง สามารถรับงาน จากผู้ว่าจ้างหลายคนหรือหลายองค์กรได้พร้อมกันตามกำลังความสามารถและศักยภาพในการจัดสรรเวลา งานวรรณกรรมในช่วงแรกมองกระบวนการทำงานของนักแปลโดยเน้นที่กระบวนการแปลต้นฉบับเป็นหลักซึ่ง ประกอบด้วยขั้นตอนการศึกษาต้นฉบับ ตีความและถอดรหัสสารต้นฉบับ ถ่ายทอดเป็นภาษาฉบับแปล

ปรับแต่งฉบับแปลและทดสอบฉบับแปล (เขวง จันทรเชตต์, 2528 อ้างถึงใน เตือนจิตต์ จิตต์อารี, 2549) Robinson (2012) อธิบายกระบวนการทำงานของนักแปลว่าประกอบไปด้วย 2 สภาวะ ได้แก่ สภาวะสิ้นไหล (flow) เมื่อนักแปลทำงานโดยสัญชาตญาณ (instinct) เหมือนไม่ได้ใช้ความคิดเพราะได้เปลี่ยนประสบการณ์ทำงาน (experience) ให้เป็นนิสัย และสภาวะวิเคราะห์ตระหนักรู้เมื่อนักแปลหยุดเพื่อค้นหาข้อมูล วิเคราะห์ หรือตรวจสอบงาน นอกจากนี้ เขายังประยุกต์หลักจิตวิทยาสังคมแห่งการจัดการมาอธิบายกลไก “วงล้อแห่งประสบการณ์ของนักแปล” (The Wheel of Experience) โดยเปรียบเทียบขั้นตอนการแปล ปรับแก้และซึมซับกับการริเริ่ม คัดเลือกและคงไว้ของประสบการณ์ซึ่งดำเนินไปเป็นวงจรซ้ำ ๆ

นักวิชาการจากหลายแห่งได้เสนอหลักสมรรถนะนักแปล (translator competence) ขึ้นเพื่อเป็นกรอบในการกำหนดความรู้ ทักษะ ความสามารถและเจตคติด้านต่าง ๆ ที่นักแปลพึงมี โดยแนวคิดที่นิยมใช้อ้างอิง ได้แก่ แนวคิดของกลุ่มวิจัย PACTE (Process of Acquisition and Evaluation of Translation Competence) และกลุ่ม EMT (European Masters in Translation) ซึ่งระบุสมรรถนะของนักแปลเป็นหลากหลายด้านแยกกันอย่างชัดเจน สมรรถนะแบบนี้แตกต่างจากแนวคิดปรากฏการณ์ที่สร้างขึ้นเอง (emergence theory) ของ Kiraly (2013) ที่บอกว่าสมรรถนะของนักแปลเป็นกระบวนการพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป (becoming) มากกว่าสะสมความรู้ (acquisition) โดยเกิดขึ้น ณ “ห้วงขณะของการแปล” (translator moment) ซึ่งประกอบสร้างจากความจริงจำของนักแปล ประสบการณ์ ทรัพยากร ปัจจัยส่วนตัว และระหว่างบุคคล และเป็นเครือข่ายที่พัฒนาตามระยะเวลาและปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น นักแปลคนอื่น ๆ ลูกค้ำและผู้เชี่ยวชาญ

ในประเทศไทย นักแปลเป็นอาชีพที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องและมีหน่วยงานสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพเข้ามาจัดทำมาตรฐานอาชีพ (สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพฯ) ร่วมกับสมาคมนักแปลและล่ามแห่งประเทศไทยซึ่งจัดตั้งขึ้นอย่างไม่เป็นทางการเพื่อเป็นศูนย์รวมนักแปลและล่าม ช่วยพัฒนามาตรฐานวิชาชีพ ส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าวิจัยและประสานความร่วมมือกับองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน โดยมีสมาชิกกว่า 1,250 คน (สมาคมนักแปลและล่ามแห่งประเทศไทย) นอกจากนี้ ยังมีชุมชนนักแปลบนสื่อออนไลน์ที่จัดทำขึ้นโดยผู้ประกอบอาชีพนักแปลที่มีความสนใจจำนวนหนึ่ง สำหรับภาคการศึกษา ประเทศไทยมีหลักสูตรการแปลระดับปริญญาโทเปิดสอนโดยมหาวิทยาลัยจำนวน 6 แห่ง (Poonlarp & Leenakitti, 2016)

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-Directed Learning) และทฤษฎีการเชื่อมโยง (Connectivism) เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการเรียนรู้ของกลุ่มคนทำงานวัยผู้ใหญ่ในยุคปัจจุบัน การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจัดเป็นการเรียนรู้ตามอัธยาศัยที่มีรากฐานจากแนวทางคอนสตรัคติวิสต์ หมายถึงแนวทาง

การเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีอำนาจในการกำหนดความต้องการการเรียนรู้ เป้าหมายหมายการเรียนรู้ กลยุทธ์การเรียนรู้ การตรวจสอบและประเมินการเรียนรู้ของตนเอง โดยอาจเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายในหรือภายนอกสถานศึกษาก็ได้ ผู้เรียนอาจเรียนรู้ตามลำพังหรือร่วมกับคนอื่นและทรัพยากรการเรียนรู้ต่าง ๆ ภายใต้บริบทการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน งานวิจัยของ Albin (2014) พบว่านักแปลอิสระในโปแลนด์ใช้หลักการเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นหลักในการพัฒนาอาชีพ

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรของการวิจัยคือนักแปลอิสระชาวไทยที่ไม่สังกัดองค์กรใดองค์กรหนึ่ง รวมถึงนักแปลอิสระที่ประกอบอาชีพหลักอื่น ๆ และประกอบวิชาชีพการแปลเป็นอาชีพเสริม (moonlighter) โดยหน่วยการศึกษาประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นนักแปลอิสระชาวไทยจำนวน 6 คนที่มีอายุการทำงานตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไปและมีความถนัดในงานแปลประเภทที่ไม่ใช่วรรณกรรม (non-literary translation) ด้วยคู่ภาษาจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดอายุและความถนัดเฉพาะทางเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกเพื่อความหลากหลาย รวมถึงยังมีผู้ให้ข้อมูลรองซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของนักแปลอิสระจำนวน 1 คนต่อ 1 กรณี ซึ่งสามารถเป็นผู้ว่าจ้าง หัวหน้างาน เพื่อนร่วมงานหรือคนในครอบครัว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบพหุกรณีศึกษาซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่สามารถให้ข้อมูลได้สมบูรณ์ (rich information case) แบบวิธีการเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยคัดกรองกลุ่มตัวอย่างผ่านการศึกษาค้นคว้าเอกสารแหล่งการเรียนรู้ของนักแปลอิสระไทย ความสัมพันธ์ส่วนตัวและแบบรับสมัครออนไลน์ที่สร้างด้วย Google Form ซึ่งนำไปประชาสัมพันธ์ในชุมชนนักแปลออนไลน์ต่าง ๆ ทั้งนี้ ผู้วิจัยโทรไปสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปเพื่อคัดกรองในเบื้องต้น ค้นหาผลงานแปลเพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือและสอบถามความสมัครใจก่อนเก็บข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ออกแบบจากการทบทวนวรรณกรรมเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูลจนกระทั่งได้ 6 กรณีซึ่งทำให้ข้อมูลมีตัวพื่อที่จะนำมาศึกษาเชิงลึก โดยเน้นบริบทรอบด้านมากกว่าจะเน้นปริมาณของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้น ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เนื้อหาด้วยวิธีการแบบอุปนัยและสรุปเป็นข้อมูลเชิงบรรยาย โดยเริ่มจากการจัดระเบียบข้อมูล กำหนดรหัสข้อมูลเพื่อหาคำหลัก สร้างบทสรุปจากประเด็นสำคัญที่ปรากฏขึ้นซ้ำ ๆ และจัดกลุ่มเข้าด้วยกัน เชื่อมโยงบทสรุปเป็นข้อสรุปใหญ่และตีความความหมายและความสำคัญเพื่อนำเสนอในแง่ทฤษฎีและปฏิบัติเพื่อนำไปใช้ในอนาคต นอกจากนี้ยังตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูล ทฤษฎีและวิธีการเก็บข้อมูล

ผลการวิจัย

1. บริบทกรณีศึกษานักแปลอิสระไทย

กรณีศึกษาที่ 1: อินทนิล นักแปลอิสระชายวัย 39 ปีที่เชี่ยวชาญงานแปลสายการตลาด โดยทำงานกับเอเจนซีแปลหรือบริษัทแปลเพื่อปลายทาง (localization agency) ระดับโลก อินทนิลเคยทำงานด้านสื่อสิ่งพิมพ์ก่อนจะเริ่มอาชีพนักแปลอิสระที่บ้านต่างจังหวัดเพราะต้องย้ายไปเริ่มต้นชีวิตครอบครัว เขาเริ่มต้นจากการทำงานแปลหนังสือกับสำนักพิมพ์ที่เคยร่วมงาน ก่อนจะขยับมารับงานกับเอเจนซีต่างประเทศที่ให้ค่าตอบแทนสูงและผลิตงานแปลให้กับแบรนด์โอทีชื่อดังระดับโลก ในวงการนี้ เขาทำหน้าที่หลากหลาย ทั้งนักแปลบรรณาธิการ หัวหน้าด้านภาษา และผู้ตรวจสอบและยังเข้าเรียนหลักสูตรการแปลระดับปริญญาโทเพราะคิดว่าตนเองยังขาด “วิชา” และต้องการ “หลักให้พึ่ง” นอกจากนี้ เขามักอาสาไปออกเล่าประสบการณ์ด้านอาชีพตามที่ต่าง ๆ เมื่อมีโอกาส

กรณีศึกษาที่ 2: กระทิง ผู้ทำงานแปลเป็น “hobby (งานอดิเรก)” โดยใช้เวลาเพียง 10-15% ของชั่วโมงการทำงานทั้งหมด แต่สามารถสร้างรายได้หลักแสนและเปิดเพจเฟซบุ๊กเพื่อแบ่งปันประสบการณ์ทำงานจริงและมีผู้ติดตามเกือบหมื่นคน ในวัย 42 ปี กระทิงผ่านการประกอบอาชีพอิสระหลากหลาย ทั้งนักเขียนผลิตรายการโทรทัศน์ อาจารย์มหาวิทยาลัย โปรแกรมมิ่ง และรับทำอีเว้นท์ เขาถนัดงานแปลสายธุรกิจและโอทีเพราะมีความชอบเป็นทุนเดิม กระทิงเริ่มทำงานแปลตั้งแต่สมัยเรียนเพราะ “มีคนจ้าง” และทำเรื่อยมาเพราะเป็นงานที่ “ทำเงินได้” และได้ความรู้

กรณีศึกษาที่ 3: มะค่า นักแปลบอร์ดเกมไทยวัย 33 ปี จบปริญญาตรีด้านมนุษยศาสตร์และได้รับทุนเรียนต่อปริญญาโทหลักสูตรการแปลที่เดียวกับอินทนิล เขาเคยเป็นติวเตอร์สอนพิเศษภาษาอังกฤษตามสถาบันใกล้บ้านก่อนจะผันตัวมาเป็นนักแปลอิสระที่รับงานจากบริษัทนำเข้าและจัดจำหน่ายบอร์ดเกมภาษาไทยเป็นหลัก เขาเริ่มต้นจากการเป็นลูกค้าร้านบอร์ดเกมจนสนิทสนมกับเจ้าของร้านซึ่งต่อมาได้เปิดบริษัทจำหน่ายบอร์ดเกมไทย ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นอาชีพนักแปลอิสระอย่างเป็นทางการของมะค่า

กรณีศึกษาที่ 4: พฤกษ์ นักแปลรุ่นใหญ่วัย 56 ปีที่ลาออกจากงานประจำด้านโฆษณามารับงานแปลเป็นเวลาเกือบ 20 ปี เริ่มจากแปลนวนิยายให้กับสำนักพิมพ์ ก่อนจะหันมารับงานแปลหนังสือประเภทธุรกิจและการพัฒนาตนเอง ระหว่างนี้ เขาขายของออนไลน์เป็นรายได้หลักและหวังว่าจะได้เข้าทำงานเป็นนักแปลประจำให้กับบริษัทอุตสาหกรรมบันเทิงรายใหญ่ของโลกแห่งหนึ่งหลังจากที่เพิ่งถูกปฏิเสธไปเมื่อไม่นาน

กรณีศึกษาที่ 5: แก้ว นักแปลหญิงวัย 37 ปี จบปริญญาโท 2 ใบด้านบริหารธุรกิจจากในประเทศไทยและต่างประเทศ เธอออกจากงานประจำและหันมารับงานแปลทำที่บ้านต่างจังหวัดได้ 8 ปีแล้วเพื่อที่เธอจะได้ “ไม่ต้องทำงานร่วมกับมนุษย์หลาย ๆ คน” โดยรับงานแปลบทพากย์ (subtitle) ซีรีส์โทรทัศน์และภาพยนตร์

จากเอเจนซีภายในประเทศ 5 – 6 เจ้า เธอใช้เวลาทำงานถึงวันละ 18 ชั่วโมงและไม่มีเส้นแบ่งระหว่างชีวิตกับงานที่ชัดเจน

กรณีศึกษาที่ 6: นนทรี นักศึกษาชั้นปีที่ 5 วัย 24 ปี จากคณะศิลปศาสตร์ เอกภาษาอังกฤษจากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคใต้ เขาทำงานหลายอย่างเพื่อส่งเสียตัวเองเรียนและใช้ชีวิต ทั้งนักแปล พิสูจน์อักษร ช่างภาพ และกราฟฟิคดีไซน์เนอร์ โดยทำงานในช่วงกลางคืนหลังเลิกเรียนเป็นหลัก ลูกค้าของเขาคือนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเดียวกัน นนทรีเปิดเพจเฟซบุ๊กพร้อมสโลแกน ‘งานด่วน งานไว งานไฟไหม้ส่งข้านี้ของถนัดเลยครับ แต่ราคาไม่แพง’ เพื่อเป็นช่องทางการตลาดทำให้ลูกค้ารู้จัก สิ่งหนึ่งที่ขาดในตอนนี้เป็นคือ “แพชชัน (passion)” ในการเป็นนักแปล

2. กระบวนการเรียนรู้ของนักแปลอิสระไทย

กระบวนการเรียนรู้ของนักแปลอิสระไทยแบ่งเป็น 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ ความต้องการเรียนรู้และวิธีการเรียนรู้ ความต้องการเรียนรู้ของนักแปลไทยแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการให้บริการการแปล ซึ่งประกอบด้วยทักษะการเป็นผู้ประกอบการ การคัดเลือกและตรวจสอบลูกค้า การสื่อสารและการให้บริการลูกค้า และการส่งเสริมการตลาด (2) ด้านภาษา ได้แก่ ภาษาต้นทาง ภาษาปลายทาง ความรู้ด้านหลักภาษาศาสตร์และหลักการใช้ภาษา (3) ด้านวัฒนธรรม (4) ด้านการค้นคว้าข้อมูล ได้แก่ การหมั่นค้นหาข้อมูลและการวิเคราะห์และเลือกแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ (5) ด้านเทคโนโลยี (6) ด้านความรู้เฉพาะทาง และ (7) ด้านจิตสรีรวิทยา ได้แก่ การทำงานเป็นทีม ความใฝ่รู้ การลดอดีตารู้จักวิพากษ์ผลงานตนเองและรับฟังคำวิจารณ์ของผู้อื่น ความรับผิดชอบ การพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้ตลอดเวลาและความอดทน

วิธีการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างสามารถแบ่งออกได้เป็น 6 วิธี ได้แก่ (1) การเรียนรู้จากประสบการณ์ทำงานจริง ดังที่อินทนิลเชื่อว่า “ถ้าอยู่กับอะไรอย่างหนึ่งเกิน 10,000 ชั่วโมง เราจะเชี่ยวชาญในศาสตร์นั้น... ถ้าเทียบทุกวันนี้กับตอนที่เข้ามาเป็นนักแปลใหม่ ๆ ต่างกันระดับฟ้ากับเหว” อีกทั้ง “ภาษามันเป็นทักษะมันต้องฝึกตลอดเวลา” (แก้ว) (2) การรับและปรับปรุงผลงานจากคำวิจารณ์ติชม ทั้งจากผู้ว่าจ้าง ผู้ตรวจทานหรือผู้ใช้งานตรง ดังที่อินทนิลบอกว่าในขั้นตอนตรวจงาน ไม่มีใคร “มานั่งบอกว่าเขาแก้อะไรเราบ้างเพราะไม่ใช่หน้าที่ แต่พี่ชอบขอบคุณ... เพราะอยากรู้ว่าเราโดนแก้อะไรบ้าง มานั่งดูว่าเราบกพร่องตรงไหน” หรืออย่างมะค่าที่เข้าไป “ส่อง” ความคิดเห็นของคนเล่นบอร์ดเกมในกลุ่มทางโซเชียลมีเดียหลังเกมที่เขาแปลวางจำหน่ายในตลาด (3) การทบทวนและประเมินตนเอง โดยเปรียบเทียบตัวตนและผลงานปัจจุบันกับเมื่อก่อนอย่างที่มีมะค่าเปรียบนักแปล “เหมือนเป็นจิตรกรวาดรูป เราารู้สึกว่าเรากลับไปดูรูปเก่า ๆ ของเราเทียบกับรูปปัจจุบันที่เราวาด... เราจะเห็นพัฒนาการของตัวเอง” รวมถึงการทบทวนผลงานที่กำลังทำเพื่อสร้าง “5% สุดท้าย ทำให้งานระดับดีกลายเป็นระดับขึ้นหิ้งเลย” (พฤษ) (4) การอ่านสำหรับนักแปลคือการสะสมต้นทุนทางเนื้อหา การใช้ภาษาและวัฒนธรรมซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชอบอ่านเป็นนิสัยอยู่แล้ว “คือผมชอบอ่าน

หนังสือธุรกิจและไอทีอยู่แล้วเพราะฉะนั้นเวลารับงาน ผมก็จะรับในเรื่องที่ผมรู้เยอะที่สุด...มันคือต้องสะสมความรู้ตัวเองก่อนที่จะไปเจองาน” (กระตัง) (5) การรับสื่ออื่น ๆ เช่น ภาพยนตร์ สื่อออนไลน์ โซเชียลมีเดีย ฯลฯ เพื่อสะสมคลังภาษาและความรู้ด้านวัฒนธรรมไปในตัว อย่างที่พฤกษ์บอกว่า “คุณเรียนรู้ผ่านโฆษณา เรียนรู้ผ่านหนัง หนังสือดีมาก เพลง เพราะพวกนั้นผ่านการกลั่นกรองด้านภาษา ความคิด” (6) การเรียนรู้แบบเป็นทางการ ได้แก่ การเรียนปริญญาโทหลักสูตรการแปลเพื่อรับ “หลักการ” หรือ “mindset ของนักแปลที่ควรจะมี...ชีวิตจริงต้องประยุกต์เอง” (มะค่า) หรือการเข้าคอร์สอบรมด้านการแปลซึ่งอินทนิลบอกว่ามีไว้ “สร้างแรงบันดาลใจ” และ “connection” มากกว่า

3. ความท้าทายในการเรียนรู้ของนักแปลอิสระไทย

นักแปลอิสระไทยสะท้อนความท้าทาย 2 ประเภท ได้แก่ ความท้าทายที่เกิดจากปัจจัยภายในตัวนักแปลเองและความท้าทายที่เกิดจากปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายในได้แก่ (1) การจัดสรรเวลาเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพ มะค่าบอกว่าอาชีพอิสระทำให้เขาสามารถทำงานตามอารมณ์และขาดวินัย เขามัก “ไม่ค่อยว่าง” ประกอบกับงานที่เข้ามาแบบ “ASAP (ด่วนที่สุด)” ตลอด หรือแม้กระทั่งการที่อินทนิลต้องเลือกระหว่างงานและการเรียนปริญญาโท (2) สุขภาพที่สั่นเนื่องมาจากการทำงานอย่างยาวนาน “อุปสรรคของพี่ก็คือเวลาทำงานเยอะ ๆ มันก็จะป่วยไข้ พออายุเยอะแล้วมันเสื่อมไปหมดเลยอะ” (แก้ว) หรือนักแปลบางคนก็พฤกษ์เคยเห็นว่า “พัง” เพราะโหมงานเอารายได้สูง ๆ และ (3) อายุที่มากขึ้นทำให้ “เบื่อ ไม่เอาแะ ไม่อยากศึกษา” (พฤกษ์) หรือภาระงานและชีวิตที่มาพร้อมวัยที่สูงขึ้น “แทบไม่มีเวลาเหลือไปทำอย่างอื่นแล้ว แค่ทำงานให้หมดแต่ละวัน ก็แทบไม่ว่าง แล้วก็ไม่มีใครช่วย มีลูกต้องดู ทำให้ค่อนข้างเป็นอุปสรรคในการเปิดรับอะไรใหม่ ๆ” (อินทนิล) สำหรับปัจจัยภายนอก ได้แก่ (4) การขาดมาตรฐานวิชาชีพแปลในประเทศไทยซึ่งบางคนมองว่า “สมาคมควร defend ให้ผู้ร่วมวิชาชีพ เช่น การกำหนดราคากลาง การกำหนดสอบมาตรฐานว่าคนจะทำงานแปลได้ ต้องสอบไปให้เป็นเรื่องเป็นราวเหมือนต่างประเทศ ทำให้เรามีความเป็นมืออาชีพมากขึ้นในวงการ ไม่ใช่ทุกวันนี้คือ ของไทย ใครจะเป็นนักแปลก็ได้” (อินทนิล) (5) คนทั่วไปไม่เข้าใจและเห็นความสำคัญของวิชาชีพนักแปลจนทำให้นักแปลอย่างนันทริถึงกับนึกในใจว่า “ก็ไปแปลเองดิอะ” และ (6) การที่เทคโนโลยีเข้ามาทำงานแทน “อาชีพเรามองไกลมากไม่ค่อยได้ เราไม่มีทางรู้เลยว่าอาชีพนักแปลจะโดน AI disrupt เมื่อไหร่” (อินทนิล)

4. การจัดการและรับมือต่อความท้าทายในการเรียนรู้ของนักแปลอิสระไทย

นักแปลมีรูปแบบการจัดการและรับมือกับความท้าทายที่เจอ 2 รูปแบบ รูปแบบแรกคือการเรียนรู้และพึ่งพาตัวเองเป็นหลัก เมื่อถามถึงการสนับสนุนจากภายนอก อินทนิลมองว่า “สมาคมก็เป็นปัจจัยเล็ก ๆ นะ แต่เอาเข้าจริงที่ว่าทุกคนควรต้องพยายามทำอะไรด้วยตัวเอง... ก็ไม่มีใครช่วยเราได้ นอกจากเราช่วยตัวเอง” ในขณะที่แก้วก็ไม่ต่าง “ไม่ได้คาดหวังอะไรตรงนี้เลย ตัวที่คิดแค่ถึงตัวเองว่าโอเคเราผ่านไปทุกวันให้มันโอเค...

วิธีการทำงานที่ดีที่สุด สำหรับพี่คือการโฟกัสที่งานของตนเอง” หรือกระทั่งการที่นพรีสร้างเพจเฟซบุ๊กเพื่อสร้างฐานลูกค้าและเพิ่มน่าเชื่อถือให้ตัวเองเพราะ “ไม่ยากหรอกทาง official เราก็สร้างความน่าเชื่อถือมาตรฐานขึ้นมาเอง ง่ายกว่า” รูปแบบการรับมือประการที่สองคือการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ให้คนในวิชาชีพเดียวกัน อย่างการเปิดเพจเฟซบุ๊กและจัดสัมมนานักแปลของกระทรวงหรือการอาสาเป็นวิทยากรรับเชิญตามงานกิจกรรมนักแปลของอินทนิลเพื่อ “เป็นแรงบันดาลใจให้คนอื่น”

อภิปรายผล

กระบวนการเรียนรู้ของนักแปลอิสระไทยเป็นรูปแบบการเรียนรู้ตามอัธยาศัยเป็นหลัก เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่มีโครงสร้างชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับ Kitching (2016) ที่พบว่าฟรีแลนซ์มีแนวโน้มในการเรียนรู้ตามอัธยาศัยและไม่เป็นทางการ (non-formal learning) มากกว่าพนักงานองค์กร โดยเรียนรู้ผ่านการลงมือทำงาน ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน การเรียนรู้จากการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึง Mallon and Walton (2005) ที่ระบุว่านักแปลอิสระรับผิดชอบการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพของตนเอง แม้จะมีแนวโน้มพึ่งพาทักษะที่มีอยู่ก่อนแล้วมากกว่า อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Albin (2014) ที่พบว่านักแปลอิสระในโปแลนด์พัฒนาสมรรถนะตนเองผ่านการวิเคราะห์ตนเอง การสังเกตนักแปลคนอื่นและการเรียนปริญญาโท เช่นเดียวกับนักแปลอิสระไทย วิธีการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ทำงานจริงและการฝึกฝนทำซ้ำสอดคล้องกับหลักการ Traid (สัญชาตญาณ-ประสบการณ์-นิสัย) และแนวคิดวงล้อแห่งประสบการณ์นักแปล (The Wheel of Experience) ที่ Robinson (2012) ใช้อธิบายกระบวนการทำงานของนักแปล นอกจากนี้ เรายังเห็นกระบวนการเกิดขึ้นของสมรรถนะนักแปลตามแนวคิดการสร้าง (emergence) ของ Kiraly (2013) ที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายที่นักแปลดำรงอยู่และได้รับอิทธิพล ทั้งความจำ ความรู้ประสบการณ์ของนักแปล ความคิดเห็นของนักแปลคนอื่นหรือผู้ตรวจงาน รวมถึงสื่อและทรัพยากรรอบตัวซึ่งสะท้อนอยู่ในวิธีการเรียนรู้เช่น การรับฟังคำวิจารณ์ของผู้อื่น การวิเคราะห์ตนเอง การอ่านและการรับสื่อ นอกจากนี้ การที่นักแปลอิสระไทยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้แบบทางการผ่านการเรียนปริญญาโทเพื่อนำหลักการไปประยุกต์ใช้หรือเข้าอบรมเพื่อรับแรงบันดาลใจและเครือข่ายงาน ฟรีแลนซ์ในสายงานอื่นเข้าร่วมเพราะต้องการใบประกาศนียบัตรเท่านั้นเพราะเนื้อหาการเรียนรู้เปลี่ยนไปตลอด (Süss & Becker, 2012) สำหรับความต้องการเรียนรู้ทั้ง 7 ด้านของนักแปลก็สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องสมรรถนะนักแปลของ PACTE และ EMT โดยสอดคล้องกับงานวิจัยผู้ประกอบอาชีพอิสระที่สะท้อนว่าพวกเขาต้องมีทั้งฝีมือ (craft) และความเป็นผู้ประกอบการ (entrepreneurial self) ได้แก่ การทำงานเป็นทีม บริหารเวลา สร้างเครือข่าย ทำการตลาด ฯลฯ หรืองานของ Süß and Becker (2012) ที่สะท้อนว่าคนทำงานอิสระต้องมีสมรรถนะ 3 ด้าน ได้แก่ สมรรถนะด้านเทคนิคการทำงาน สมรรถนะด้านสังคมและสมรรถนะด้านเครือข่าย

ความท้าทายในการเรียนรู้ของนักแปลอิสระที่พบหลัก ๆ คือการจัดสรรเวลาสำหรับการพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Courtney and Phelan (2019) ที่พบว่าสาเหตุของความเครียดหนึ่งของนักแปลคือ ความไม่มั่นคงของรายได้ ความไม่แน่นอนและกำหนดส่งงานที่กระชั้นซึ่งทำให้นักแปลต้องรับงานมาก่อนนี้อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เหล่าฟรีแลนซ์ไม่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอย่างเพียงพอ (Kitching, 2016) อีกทั้ง ยังต้องพึ่งพาทรัพยากรของตนเองในการเรียนรู้ ทั้งเงิน ทักษะและเครือข่าย เมื่อเทียบกับพนักงานองค์กรที่ได้รับการสนับสนุน (Fraser & Gold, 2002) อย่างไรก็ตาม ความท้าทายสำคัญอีกประการคือการขาดมาตรฐานวิชาชีพนักแปล ถึงแม้ในประเทศไทยจะมีหน่วยงานภาคสังคมที่พยายามสร้างมาตรฐานวิชาชีพหรือส่งเสริมการพัฒนาอาชีพ แต่กลุ่มตัวอย่างยังมองว่าจำเป็นยกระดับให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับ Ali (2013) ที่เสนอว่าสมาคมวิชาชีพจะมีประโยชน์ต่อบุคลากรในอาชีพ ทั้งด้านการส่งเสริมการยอมรับระดับสังคม การสร้างเครือข่ายวิชาชีพ มาตรฐานและจริยธรรม และส่งเสริมข้อมูลและการศึกษา สุดท้าย ความท้าทายของการขาดการยอมรับจากสังคมซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างเพียงหนึ่งคนที่มีประสบการณ์อาชีพน้อยที่สุดเท่านั้นที่พูดถึงประเด็นนี้ แต่กลับสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศจำนวนมาก (Courtney & Phelan, 2019, Dam & Zethsen, 2011 & Katan, 2011)

นักแปลอิสระไทยเน้นจัดการและรับมือกับความท้าทายที่มาจากปัจจัยภายนอกเป็นหลัก โดยอาศัยการเรียนรู้และพึ่งพาตนเองเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการหลายคนที่บอกว่านักแปลต้องเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ และพัฒนางานด้วยตนเองตลอดเวลา (Henter, 2016; สัจฉวี สายบัว, 2525) งานวิจัยอีกชิ้นสะท้อนว่านักแปลอิสระมองว่าอัตลักษณ์ทางวิชาชีพคือดัชนีชี้วัดความสำเร็จซึ่งต้องอาศัยหลักการจัดการ (organizing principles) ได้แก่ ความรู้ด้านวิชาชีพ ความเป็นมืออาชีพ ความยืดหยุ่นและการพึ่งพาตนเอง นอกจากนี้ยังรับมือด้วยการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์โดยนักแปลอิสระที่มีประสบการณ์สูงกว่าผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น โซเชียลมีเดีย การเป็นวิทยากรบรรยาย ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางที่มหาวิทยาลัยบางแห่งจ้างผู้เชี่ยวชาญด้านการแปลที่มีประสบการณ์ในวิชาชีพที่เข้มข้นมาเป็น “อาจารย์ชั่วคราว” (Gamal) หรือการใช้ช่องทางอื่น ๆ เช่น การเขียนบล็อก (Dolmaya, 2014) หรือชุมชนออนไลน์ของนักแปล (Risku & Dickinson, 2009)

ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากผู้วิจัยเป็นนักแปลอิสระ การใช้เครือข่ายคนรู้จักส่วนตัวในการค้นหาและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีคล้ายคลึงกันในช่วงแรก ทั้งการศึกษา อายุหรือประเภทงาน ผู้วิจัยจึงเพิ่มวิธีการค้นหาโดยสร้างแบบรับสมัครออนไลน์และนำไปประชาสัมพันธ์ตามชุมชนออนไลน์ของนักแปลต่าง ๆ จึงได้กลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายเป็นตัวแทนประชากรได้ดียิ่งขึ้น

2. กลุ่มตัวอย่างบางคนไม่สามารถระบุผู้ให้ข้อมูลรองได้เพราะทำงานคนเดียวเป็นส่วนใหญ่ หรือผู้ให้ข้อมูลรองบางรายติดต่อปฏิเสธสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลหลักน้อยจนไม่สามารถให้ข้อมูลได้อย่างเพียงพอ ในการศึกษาครั้งต่อไป ผู้วิจัยอาจคำนึงถึงเครื่องมือเก็บข้อมูลชนิดอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างรอบด้านและครบถ้วนมากขึ้น
3. ผู้วิจัยสังเกตว่าแรงจูงใจในการทำงานสัมพันธ์กับมุมมองต่อการเรียนรู้ ความท้าทายและการรับมือของนักแปลอิสระ การวิจัยครั้งต่อไปอาจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการเรียนรู้และแรงจูงใจเพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- เดือนจิตต์ จิตต์อารี. (2549). เรื่องแปลเรื่องใหญ่...จริงหรือ. *ศิลปศาสตร์ปริทัศน์*, 1(1), 35-43.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562, *ราชกิจจานุเบกษา* เล่มที่ 136 ตอนที่ 57 ก (1 พฤษภาคม 2562).
- พิมพ์พันธุ์ เวสสะโกศล. (2546). การศึกษาสำรวจคุณสมบัติของนักแปล. *ศิลปศาสตร์*, 3(1), 79-94.
- สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน). *มาตรฐานอาชีพ*. [เว็บไซต์]. จาก <http://www.tpqi.go.th/standard.php>.
- สมาคมนักแปลและล่ามแห่งประเทศไทย*. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <http://www.thaiiat.org>.
- สัญญาวิ สายบัว. (2560). *หลักการแปล*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Albin, J. (2014). *The reflective translator : strategies and affects of self-directed professionals*. Frankfurt am Main: Peter Lang GmbH.
- Ali, L. C. C. (2013). Your professional association: A great way to expand your skills and advance your career. *The European Medical Writers Association*, 22(1), DOI no.: 10.1179/204748012X13560931063717.
- Aula.int. (2005). Translator training and modern market demands. *Perspectives: Studies in Translatology*, 13(2), 132-142.
- Courtney, J. & Phelan, M. (2019). Translators' experiences of occupational stress and job satisfaction. *The International Journal for Translation & Interpreting Research*, 11(1), 100-113. DOI no.: DOI: 10.12807/ti.111201.2019.a06.
- Dam, H. V. & Zethsen, K. K. (2011). The Status of Professional Business Translators on the Danish Market: A Comparative Study of Company, Agency and Freelance Translators. *Meta*, 56(4), 976-997. DOI no.: <https://doi.org/10.7202/1011263ar>.

- Dolmaya, J. M. (2014). A Window into the Profession What Translation Blogs Have to Offer Translation Studies. *The Translator*, 17(1), 77-104, DOI no.: 10.1080/13556509.2011.10799480.
- Fraser, J. & Gold, M. (2002). Managing self-mangement: successful transitions to portfolio careers. *Work, emplotment and society*, 16(4), 579-597.
- Gamal, M. Y. (n.d.) *Examining translation experience*. from https://www.researchgate.net/profile/Muhammad_Gamal2/publication/263848301_Examining_translation_experience/links/00b4953c0ce1cbd664000000/Examining-translation-experience.
- Henter, S. (2016). How Happy are Translators with their Studies? *Current Trends in Translation Teaching and Learning E.*, 3, 24–66.
- Katan, D. (2011). *Occupation or profession: A survey of translators' world*. In R. Sela-Sheffy & M. Kiraly, D. (2013). *Towards a view of translator competence as an emergent phenomenon: thinking outside the box(es) in translator education*.
- Kitching, J. (2016). *Exploring the UK Freelance Workforce in 2015*. London: Kingston University.
- Mallon, M. & Walton, S. (n.d.). Career and learning: the ins and the outs of it. *Personnel Review*, 34(4), 468-487. DOI no.: 10.1108/00483480510599789.
- Marczak, P. M. (2018). *Translation pedagogy in the digital age*. from <http://angles.saesfrance.org/index.php?id=1556>.
- Poonlarp T. & Leenakitti N. (2016). "What do employers want?" A study of online job advertisements for translators in Thailand. *Journal of Language and Culture*, 35(2), 7-33.
- Risku, H. & Dickinson, A. (2009). Translators as Networkers: The Role of Virtual Communities. *Journal of Language and Communication Studies*, 42, 50-70.
- Robinson, D. (2012). *Becoming a translator*. Oxon: Routledge.
- Siemens, G. (2004). *Connectivism: a learning theory for the digital age*. from <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download;jsessionid=8D460AB5C0BF9F0A2C29E810049750CF?doi=10.1.1.87.3793&rep=rep1&type=pdf>.
- Süß, S. & Becker, J. (2012). *Competences as the foundation of employability: a qualitative study of German freelancers*. from www.emeraldinsight.com/0048-3486.htm.

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 11
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2020"

Zhong, Y. (2008). Teaching translators through self-directed learning. *The Interpreter and Translator Trainer*, 2(2), 203-220.